

A photograph of a single, light-yellow potato with several small brown spots, shaped like a heart. It lies on dark, moist soil with some small stones and dried leaves. A thin red vine is visible on the right side of the potato.

Grönare Trädgård

– RESULTAT FRÅN WEBBENKÄT OM MILJÖRELATERADE VANOR BESVARAD AV 2 310
FRITIDSODLARE OCH TRÄDGÅRDSÄGARE I SVERIGE UNDER PERIODEN NOVEMBER
2019 TILL FEBRUARI 2020

Fritidsodlingens Riksorganisation, www.for.se

Fritidsodlingens Riksorganisation, FOR, består av 20 medlemsorganisationer med inriktning mot fritidsodling. Medlemsföreningarna har tillsammans över 70 000 medlemmar i 500 lokala föreningar sprida över hela Sverige. Organisationen bildades år 1989 av Riksförbundet Svensk Trädgård, Koloniträdgårdsförbundet och Sällskapet Trädgårdsamatörerna, STA.

Stockholm 2020.06.30
Projektägare Inger Ekrem
Fritidsodlingens Riksorganisation
Projekt: Grönare Trädgård med stöd av Naturvårdsverket
Ansvarig projektledare: Bibbi Bonorden
e-post: bibbi.bonorden@for.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
BAKGRUND.....	5
SYFTE	5
SAMMANFATTANDE DISKUSSION KRING RESULTATET	6
ENKÄTEN.....	12
DE SOM SVARAT	13
FIGUR 1 – KÖN	13
FIGUR 2 – ÅLDER.....	14
FIGUR 3 – BETYDELSE	15
FIGUR 4 – BOSATT.....	16
FIGUR 5 – BOSTADSTYP.....	17
FIGUR 6 – FÖRENING	18
FIGUR 7 – ODLINGSTYP	19
FIGUR 8 – ODLINGSPLATS	20
FIGUR 9 – MILJÖVÄNLIG	21
FIGUR 10 – VAL AV JORD	22
FIGUR 11 – VAL AV JORDKVALITET.....	23
FIGUR 12 – JORDFÖRBÄTTRING	24
FIGUR 13 – TRÄDGÅRDSAVFALL	26
FIGUR 14 – OGRÄSHANTERING.....	27
FIGUR 15 – PLASTKRUKOR	28
FIGUR 16 – TYP AV KRUKA.....	29
FIGUR 17 – KLIMATFÖRÄNDRING.....	30
FIGUR 18 – MILJÖMEDVETENHET	31
FIGUR 19 – AKTIVA MILJÖVAL	32
FIGUR 20 – METODER FÖR ATT GYNNA MILJÖN.....	33
FIGUR 21 – AKTIVT VALT ATT EJ GYNNA MILJÖN	34
FIGUR 22 – KUNSKAPSMETODER	35
FIGUR 23 – RÅDGIVNING	36
SLUTSATS	37
REFERENSER.....	38

FÖRORD

All form av odling har en påverkan på miljön i större eller mindre grad genom konsumtion, vattenåtgång, markpåverkan och utsläpp av växthusgaser och mikroplast.

Fritidsodlingens Riksorganisations projekt, Grönare Trädgård, finansieras av Naturvårdsverket och i det ingår att genomföra en webbaserad enkät som skickas ut till fritidsodlare och trädgårdsägare i Sverige.

Trädgårdsarbete är den vanligaste sysselsättningen utomhus näst efter promenader, trots detta saknas ny och bra statistik som har med detta intresseområde och dess påverkan att göra.

I den här skriften redovisas Fritidsodlingens Riksorganisations enkät i projektet där vi fått in mer än 2 000 svar. Vi är mycket positivt överraskade över det gensvar vi fick när denna enkät lanserades. Trädgårdsentusiaster från hela landet återkopplade med svar om bland annat hur de hanterar sitt trädgårdsavfall och hur miljömedveten man anser sig vara. De allra flesta anser sig vara mycket måna om såväl klimat som miljö.

Projektansvarig för Grönare Trädgård och ansvarig för enkäten har varit Bibbi Bonorden, med stöd från Ulf Nilsson, rådgivare och sekreterare i Fritidsodlingens Riksorganisation. Värdefulla synpunkter har lämnats av Lise-Lotte Björkman, trädgårdsrådgivare på Riksförbundet Svensk Trädgård.

Inger Ekrem
Ordförande
Fritidsodlingens Riksorganisation
Stockholm juni 2020

BAKGRUND

Mer än 5 miljoner svenskar har tillgång till trädgård och möjlighet att odla. Den totala trädgårdsytan i Sverige har uppskattats till 320 000 hektar (Björkman, 2012) och det ekonomiska värdet för inköp av produkter för trädgården beräknas till minst 14,8 miljoner kronor för år 2014 (Eklund et al. 2017). Många av trädgårdarna ligger i tätortsområden och kan bidra till att stärka den biologiska mångfalden. Särskilt uppmärksammas är deras positiva inverkan på pollinerande insekter (Sannegård et al. 2011).

Men all form av odling, oavsett om det är storskalig yrkesodling eller småskalig fritidsodling, har någon form av påverkan på miljön. Även om fritidsodlingen är mindre intensiv så inverkar den negativt genom sin vattenförbrukning, förlust av naturliga habitat när trädgårdar anläggs och utsläpp av föroreningar såsom mikroplaster, växthusgaser, näringsämnen som kan bidra till övergödning samt kemiska växtskyddsmedel.

Fritidsodlarna är således en stor konsumentgrupp vars val av trädgårdsprodukter och odlingsmetodik inverkar på möjligheterna att uppfylla olika nationella miljö kvalitetsmål som god bebyggd miljö, giftfri miljö, begränsad klimatpåverkan och levande sjöar och vattendrag.

Trots det stora intresset för trädgård och det stora antalet fritidsodlare så saknas det aktuell och tillförlitlig statistik över vilka miljöbelastande produkter som väljs och utifrån vilka grunder, hur ofta de används och hur lång produkternas livstid är i våra trädgårdar. Som ett delmoment i projektet ingår därför en enkätundersökning till fritidsodlare där dessa frågor undersökts för att få en bättre bild av våra trädgårdars miljöpåverkan.

SYFTE

Som en del i Fritidsodlingens Riksorganisations projekt Grönare Trädgård, som finansieras av Naturvårdsverket, ingår att genomföra en webbaserad enkät som skickas ut till fritidsodlare och trädgårdsägare i Sverige. Enkätens mål är att samla in information som ska ge en tydligare bild över fritidsodlingens generella miljöpåverkan. Med hjälp av svaren vill Fritidsodlingens Riksorganisation, FOR, bidra till en ökad samverkan mellan fritidsodlare/trädgårdsägare och trädgårdsbranschen. Att få trädgårdsbranschen att utveckla produkter som är mer miljövänliga samtidigt som både trädgårdsbranschen och fritidsodlarna känner ett värde av dem.

SAMMANFATTANDE DISKUSSION KRING RESULTATET

Den genomsnittliga fritidsodlaren i Sverige, enligt denna enkätundersökning, är en kvinna i övre medelåldern bosatt på landsbygden i en villa. Fritidsodlare finns i hela landet och det är ungefär lika många som bor i större och mindre städer som på landsbygden.

Intresset för trädgård tycks öka med åldern och flest antal trädgårds- och odlingsintresserade finns i åldersspannet 55 till 75 år. Trädgård är en fritidsaktivitet man ägnar sig åt högt upp i åldern. De minst intresserade är de som är 25 år eller yngre. Svartsfördelningen stämmer väl överens med åldersfördelningen bland FORs medlemsorganisationernas medlemmar och andra undersökningar.

Att ägna sig åt trädgård är ett stort och betydelsefullt fritidsintresse för många av dem som besvarat enkäten, de flesta har ett uttalat stort intresse för trädgård, vilket naturligtvis även påverkat svaren. Knappt ingen av dem som svarat anger att trädgård och odling är en tråkig men nödvändig sysselsättning. Man kan tolka det så att det är en sysselsättning man gärna ägnar sig åt och för många är det en livsstil.

Av dem som svarat på enkäten är över 60 procent med i en trädgårdsförening och lite mer än hälften är medlemmar i någon av FORs medlemsorganisationer *se fråga 6. Knappt 40 procent har uppgett att de inte är medlem i någon trädgårdsförening. Att vara med i en trädgårdsförening torde utveckla det egna intresset och kunskapsnivån. Ibland avviker de båda gruppernas svar i enkäten men skillnaderna är oftast små. Här har hela svarsgruppen ett stort gemensamt trädgårdsintresse.

Det vanligaste är att den trädgårdsintresserade har sin odling i den egna trädgården där man bor, men det kan även vara vid fritidshuset eller på kolonilotten. De som inte har tillgång till en egen trädgård odlar på sin balkong/terrass eller ingår i en stadsodling eller gemensamhetsodling. Men man odlar även hos någon annan på lånad mark och på arbetsplatsen och det odlas även inomhus, en odlingsform som växer och utvecklas just nu. De finns även de som bedriver "gerillaodling" det vill säga att de odlar på allmän mark utan tillstånd. Vill man odla verkar man finna platsen även om man inte kan göra det i den omfattning man kanske skulle önska.

Att ägna sig åt trädgård och odling är ett stort fritidsintresse för dem som besvarat enkäten. Orsakerna till varför man ägnar sig åt detta kan variera och svarsalternativen i enkäten ger en förenklad bild av dess betydelse för den enskilde. I de enskilda kommentarerna framkommer så mycket mer vad trädgård och odling kan betyda för den enskilda. För att citera en kommentar *Trädgård och odling betyder allt, det är som ett vårdande tempel för kropp och själ*. Att förstå vad trädgård och odling kan betyda för den enskilda och även för samhället är ännu ett rätt utforskat område, som borde prioriteras.

NYTTOODLING

Så många som en fjärdedel uppger att det är viktigt att producera egna råvaror, det vill säga odla egen mat, i enkäten. I vilken omfattning detta sedan sker kan man bara spekulera i men ambitionen finns. Att kunna odla egen mat ger möjlighet till större självhushållningsgrad, vilket är en viktig faktor både för den enskilde och samhället.

Man odlar på friland och i pallkragar och båda sätten är ungefär lika vanliga, drygt 70 procent av de svarande odlar på detta sätt. Att odla i pallkragar är en förhållandevis ny företeelse och är nu en etablerad odlingsform, som för många har gjort det lättare att komma igång med odling. Och som

med stor sannolikhet även ökat efterfrågan på jordprodukter. Svaren indikerar att pallkrageodling nu är lika vanlig som att odla direkt på friland. Och många gör på båda sätten. Av de svarande har över hälften växthus eller motsvarande. Detta förlänger odlingssäsongen. Tre fjärdedelar av alla svaranden har även tillgång till en frukt- och bärträdgård. Den fritidsmässiga odlingen har produktionspotential.

TRÄDGÅRDSODLING

I de flesta trädgårdar finns även prydnadsväxter och rabatter men det är väldigt få som tycker att den största betydelsen med trädgård och odling är för att det är vackert och trivsamt. Detta förbryllar och kan ha olika orsaker som man bara kan spekulera i. Kanske leder ordet odling i enkätfrågorna ens tankar direkt till nyttoodling och inte till trädgårdsodling i en vidare bemärkelse. För att få en bättre uppfattning om detta och även den areella fördelningen mellan nytto- och prydnadsytor och den storskaliga fördelningen mellan så kallade gröna och hårdgjorda ytor i våra trädgårdar behövs fler undersökningar. Trädgårdsodling har många viktiga värden både för den enskilde och för samhället, som inte framkommer i denna undersökning.

Hur miljövänlig är trädgården och odlingen? Allt vi gör påverkar miljön och att veta vad som är mer eller mindre bra är svårt. Majoriteten av dem som besvarat enkäten anser att deras odlingar är mer miljövänliga än miljöovänliga. På en skala mellan 1 och 100, där 100 är bästa betyg, blir medelvärdet av alla svar 84. Det är ett högt värde som indikerar att de flesta trädgårdsägare och fritidsodlare har miljön i åtanke i sitt odlande. Det kan man även se i de enskilda svaren.

De flesta (närmare 95 procent) gör aktiva miljöval i sina trädgårdar. Och åtgärder som många gör för att gynna miljön och tackla klimatförändringar är främst att kompostera sitt trädgårdsavfall, använda natur- och grüngödsel, gynna den biologiska mångfalden och planera sin bevattning. Och man väljer bort gifter. Sedan kan även till synes ofarliga ämnen som används, som till exempel hög koncentration av såpa, skada växter och naturliga fiender till de skadegörare man kanske försöker bli av med.

De som bor på landsbygden anser att deras odling är något mer miljövänlig än de som bor i städer. Kanske är det så, kanske inte. Men med närmare till resurser som till exempel naturgödsel och större ytor där trädgårdens och hushållets egna resurser är lättare att tillvarata och cirkulera minskar behovet eller möjligheten av köpta insatser till odlingen. Man kan även få en mer holistisk syn på de stora miljöfrågorna genom sin trädgård och sitt odlande, som denna personliga kommentar ger ord åt. *Jag tänker mycket mer på hur mycket jag kan göra för klimatet, djurlivet och naturen genom mitt agerande i min trädgård, istället för att se mitt fritidsodlande som något som bara är till för mig och min familj. Det känns viktigt och fint att få ge tillbaka till naturen som gett och ger oss så mycket. Det har utvecklat mitt intresse och inspirerar mig att lära mig nya metoder och förhållningssätt.*

På den direkta frågan om man anser sig själv vara miljömedveten blir medelvärdet av alla svaren 79. Även det är ett högt värde. Och man kan förmoda att hög miljömedvetenhet kan leda till att man börjar odla liksom själva odlandet kan leda till större medvetenhet om den egna påverkan och valmöjligheterna. Miljömedvetenheten är god bland dem som svarat på enkäten.

VAL AV KÖPEJORD

Vi köper mycket jord till våra trädgårdar. Försäljningen av påsjord ökar kontinuerligt. Enligt enkätsvaren är det viktigt att jorden man köper är ekologisk. Detta prioriterar över 35 procent av dem som svarat. Men vad man menar med ekologisk jord har varit upp till var och en att bedöma. Tyvärr

kan många missat att de jordprodukter som säljs som naturgödslade, även kan ha tillförts mineralgödsel.

Men svaren stämmer väl överens med jordproducenten Hasselfors försäljningssiffror om man med ekologisk jord menar naturgödslad jord. Försäljning av naturgödslade jordar har ökat under de senaste åren enligt jordproducenten Rölunda gård. Det verkar inte vara någon större skillnad i val av jord beroende på om man är med eller inte medlem i en trädgårdsförening, även om medlemmar i större utsträckning väljer ekologisk jord.

Man vill även ha bra näringsvärde på jorden man köper. Det är nästan lika viktigt som att jorden är ekologisk, för dem som svarat på enkäten. Det är lättare att reglera näringsinnehållet om jordprodukterna även tillförs mineralgödsel eller att de som säljs som kogödsel även innehåller hönskötsgödsel för högre kväveinnehåll. Det gäller att läsa innehållsförteckningen för att få reda på vad man köper.

En mindre andel (drygt 10 procent) väljer jord utifrån priset. Vad jorden kostar verkar vara av underordnad betydelse för de flesta. Av de svarande så är det knappt en tiondel som aldrig köper jord. Att vara självförsörjande på jord kan tyckas var det optimala både för plånbok och miljö. Frånsett tillverkning och transport av själva jorden blir det en hel del plastpåsar som restavfall.

Att köpa jord till den egna trädgården är en förhållandevis ny företeelse. Och det finns ambitioner enligt svarscommentarer att dra ner på jordinköpen. Några använder köpejord endast till sådd och inomhusodling. Hur mycket jordprodukter som köps och används av den enskilde odlaren är högst individuellt och framgår inte av denna undersökning.

När det kommer till jordkvalitet är det främst jordens sammansättning som påverkar valet, därefter näringsinnehållet och drygt 10 procent vet inte vad som påverkar deras val. Skulle enkäten besvarats av en mindre trädgårdsintresserad panel hade resultatet med stor sannolikhet blivit ett annat. Det är svårt att som lekman bedöma jordkvaliteten och förmodligen köper de flesta konsumenter jord utifrån hur den benämns, som till exempel planteringsjord, utan att närmare läsa eller förstå innehållsförteckningen.

Här kan den trädgårdsintresserade ha ett stort försprång och kunna göra ett mer medvetet val utifrån egen kunskap, behov, odling och grundförutsättningar i trädgården. Många visar detta i sina kommentarer där många även lyfter betydelsen av jordens struktur. Även köpejord av sämre kvalitet kan förbättras i den egna odlingen. Och ibland är man tvungen att köpa den jord som finns i närheten av där man odlar.

Däremot är det inte många som väljer återvunnen jord, cirka 5 procent av dem som svarat, och om man med detta menar jord som inte är torvbaserad så verkar det inte vara prioriterat, eller så är det så enkelt som att utbudet och kännedomen av dessa produkter ännu är i sin linda. Det finns i påse men även som lös kompostjord på återvinningsstationer.

Det är väldigt få (cirka 5 procent) av dem som svarat som inte beaktar jordens kvalitet i påsen de köper, vilket visar att det stora flertalet är medvetna konsumenter även om det inte alltid är miljöaspekterna som påverkar vid köpbeslutet. Hur torvbrytningen till våra odlingsjordar påverkar miljön är omdiskuterat och här behövs mer konsumentupplysning. Det är sällan svart eller vitt.

JORDFÖRBÄTTRING OCH GÖDSLING

Det är endast ett fåtal av dem som svarat som aldrig jordförbättrar sina odlings- och trädgårdsjor­dar. Att byta ut jorden helt och hållet anger drygt 10 procent som alternativ. De är främst män och de som uppger att de bor i fritidshus eller tätort som angett detta alternativ. De är också något fler icke trädgårdsmedlemmar som byter jord istället för att förbättra befintlig jord.

Men alla andra svar ger vid handen att det är en väldigt vanlig före­teelse att jordförbättra och gödsla sina jor­dar. Vid jordförbättring används framförallt kompost (nästan 80 procent) men även gröngödsling (drygt 40 procent) är vanligt. Men man använder även annan organisk gödsel, både inköpt kogödsel (drygt 40 procent) och hönsgödsel (30 procent) och egen gödsel (drygt 50 procent). Den egna gödseln kan vara gödsel från egna eller grannens djur. Gödsel från häst men även från får, höns med flera verkar många som svarat på enkäten ha tillgång till. Men till egen gödsel räknas även urin, nässelvatten, gräsklipp och bokashikompost. Sedan samlar man löv och annat täckmaterial för att täckodla och ytkomposterar direkt i odlingen. Ja även användning av biokol nämns i kommentarerna. Att tillföra jorden organiskt material på ett eller annat sätt verkar vara ett väletablerat sätt att underhålla och förbättra sin odlingsjord. Inga oorganiska svarsalternativ gavs i enkäten.

HANTERING AV TRÄDGÅRDSAVFALL

Hur man hanterar trädgårdsavfallet från trädgården och odlingen varierar och görs på flera sätt. Men vanligast (ungefär 90 procent av svaren) är att man komposterar avfallet i den egna trädgården och då förmodligen i en traditionell trädgårdskompost. Även gemensamma trädgårdskomposter förekommer. Men även andra komposteringslösningar nämns i de enskilda kommentarerna om andra metoder. Många nämner att man fermenterar avfallet eller hanterar det enligt den så kallade bokashimetoden. Men man gräver även ner det direkt som det är i jorden. Grövre avfall kan användas till så kallade hügelsbäddar. Kompostering är något mer vanligt bland dem som är med i en trädgårdsförening än dem som inte är det.

Ja det finns en hög ambition att själv ta reda på det egna trädgårdsavfallet och låta det ingå i trädgårdens egna kretslopp. Men en femtedel för även trädgårdsavfallet till den kommunala återvinningsstationen och en del läggs även bland hushållssoporna. Kanske är det växtdelar som uttryckligen behöver föras till förbränning för att till exempel patogener inte ska spridas vidare som hamnar här.

Mer oroväckande är att närmare tio procent av fritidsodlarna lägger sitt trädgårdsavfall i skogen. Siffran stämmer överens med en undersökning som Naturvårdsverket gjorde där de konstaterade att 12 procent under de senaste åren har slängt trädgårdsavfall i naturen. Det är inte tillåtet att lägga avfall i naturen och det är bland annat förenat med en spridningsrisk av invasiva främmande växter. Det är ingen större skillnad i beteende mellan medlemmar i en trädgårdsförening och icke medlemmar.

HANTERING AV OGRÄS

Alla trädgårdsägare och odlare har ogräs att hantera och hur man gör det kan variera från situation till situation. Rensning för hand är den absolut vanligaste metoden och hela 95 procent tar till denna metod. Mekanisk ogrärensning är effektiv om den genomförs regelbundet och vid rätt tidpunkt. En åtgärd som ger resultat utan större miljöpåverkan. Många (40 procent) täcker även med organiskt material för att förhindra ogräset. En av fördelarna med att täckodla är att man försvårar för det man inte vill ska växa och metoden verkar vara populär. I en femtedel av svaren får ogräset vara kvar utan

motåtgärder. Få uppger att de använder kemiska bekämpningsmedel i kampen mot ogräsen. Men enligt fritextsvaren uppger man ändå att man använder ättika. Få tycks känna till att ättika klassas som växtskyddsmedel. Även om ättika anses vara en lågriskprodukt är den inte helt ofarlig, eftersom den inte är bra för maskar och mikroorganismer. Dessutom kan syran eventuellt laka ur marken när den löser upp mineraler, enligt Kemikalieinspektionen.

PLASTPRODUKTER I TRÄDGÅRDEN

Många plastprodukter förekommer i våra trädgårdar. En är plastkrukorna man får med när man köper plantor. En stor majoritet av dem som svarat på enkäten (cirka 75 procent) återanvänder dessa krukor. Det är många eller drygt 40 procent som svarar att de önskar att denna kruka var mer slitstark. Med bättre hållbarhet kommer krukorna att leva länge i den trädgårdsintresserades trädgård.

De krukor och brickor/brätten som inte används i den egna odlingen slängs framförallt i återvinningen. Men krukor som är tillverkade i svart eller brun plast går inte att återanvända när de lämnas till plaståtervinning. De sorteras bort och förbränns. Återvinningsbara krukor önskas av drygt 10 procent av dem som svarat i enkäten. Här har några aktörer, som till exempel Plantagen, börjat erbjuda detta och det vore intressant att veta hur väl det fallit ut. Det finns även ett stort intresse för en komposterbar kruka (nästan 35 procent av dem som svarat) bland fritidsodlarna, då kan krukans förhoppningsvis omhändertas i den egna trädgården. Även så kallade nedbrytningsbara plaster kan ha oväntade miljöeffekter, så återigen, allt är inte svart eller vitt.

Det kan vara svårt att helt avstå från plastanvändning i trädgården även om vi klarade det innan dess introduktion. Men vi borde i alla fall kunna räkna med att de produkter vi köper är säkra, har bra hållbarhet, kan återvinnas eller kan ingå i det organiska kretsloppet. Inom det här området finns mycket kvar att undersöka, utveckla och förändra.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR PÅ GOTT OCH ONT

Klimatet är i förändring. Många eller ungefär 35 procent av dem som besvarat enkäten vet inte om deras odling har påverkats av klimatförändringarna. Ja det är inte alltid så lätt att avgöra men en fjärdedel uppger att deras odling inte har påverkats. Det är alltså långtifrån alla som noterat effekter av att klimatet förändras. Bland dem som har svarat att odlingen har påverkats av klimatförändringarna är det ungefär lika många, som märkt av en positiv effekt som en negativ av förändringarna.

Många har svarat med egna kommentarer på denna fråga. Det som framför allt upplevs som positivt är att odlingssäsongen blivit längre och att fler värmekrävande grödor då hinner mogna. Man kan odla mer. Det är även fler växter som överlever i den egna odlingszonen än tidigare. Men ett växlande och lynnigt väder under våren gör det även svårare att planera säsongen. Växter startar för tidigt och fryser sedan tillbaka är en kommentar.

Man upplever även större problem med skadedjur, till exempel sniglarna som man upplever har större överlevnad när vintrarna blivit mildare. Många har även noterat att antalet pollinerare har minskat. Men flest framhåller torkan år 2018 som en negativ effekt av klimatförändringarna. Det har blivit vanligare med bevattningsförbud under sommaren. Av det har man lärt sig att spara och ta tillvara vatten, bevattna på ett annat sätt, välja torktåligare växter samt att täckodla i större omfattning. Man anpassar odlandet efter förutsättningarna men vill inte uppleva en sommar som 2018 igen. Utan vatten är det inget som växer.

Sammanfattningsvis beskriver följande citerade kommentar hur många upplever klimatförändringarna i sina trädgårdar och odlingar. ”*Torkan är tydligare och skadedjuren är fler. Samtidigt är det mer gynnsamt för de växter som kräver värme. Vädret är lynnigt, det är mer passande av vattning och täckning. Jag tycker även dagar med frisk vind har ökat.*”

KUNSKAP

Med mer kunskap utvecklas trädgårdsintresset. Det är väldigt få som aldrig söker ny trädgårdskunskap. Vanligast är att söka kunskap på internet, som ungefär 90 procent gör, följt av böcker, tidningar och via sociala medier som knappt 70 procent besöker. Digitala och traditionella medier är ungefär lika vanliga som källor till kunskap. Utbudet är stort. Vid en sökning på trädgård på Adlibris och sökordet trädgård kommer det upp 47 130 träffar. Att jämföra med matlagning 41 580 träffar, bakning 5623 och sportfiske 11 850. Detta säger något om hur stort intresset för trädgård och odling är.

Dilemmat med det stora flödet av information är att man inte alltid vet vad som är tillförlitligt. Kanske är det som en av de som svarat uttrycker det. *I sociala medier får man framförallt tips och inspiration och en massa tyckande. Kunskap hittas främst på andra platser.* Familj och personliga kontakter är betydande källor för kunskapsöverföring. Man träffas i sina föreningar, och på mässor och andra nätverksträffar. Jämte kunskapsöverföringen finns här även en viktig social gemenskap. En fjärdedel vänder sig även till fackhandeln för att få svar men enligt kommentarerna är kvaliteten här skiftande. Ett sätt att säkerställa kvaliteten på råden som ges är att anställa utbildad personal.

Ungefär en fjärdedel vänder sig till branschfolk som till exempel till FORs trädgårdsrådgivning för mer kunskap. Många av dem som besvarat enkäten har själva lång erfarenhet eller är yrkesverksamma i trädgårdsbranschen och har redan mycket kunskap. Sist men inte minst lyfter många i sina kommentarer fram de egna erfarenheterna, lyckade som misslyckade, som vägen till mer och den bästa kunskap. Där blir teori till praktisk kunskap och de ekologiska sambanden tydliggörs.

Nästan hälften av dem som svarade på enkäten önskar mer rådgivning om hur de kan bedriva sin odling mer miljövänligt. Medan en dryg tredjedel inte har detta behov, övriga vet ej. Man kan tolka detta på flera sätt, kanske tycker man att man redan har mycket kunskap i ämnet eller så har man inte insett behovet. Alla har olika kunskapslägen och preferenser. Men med mer relevant kunskap och kunskapsförmedling kan våra trädgårdar och odlingar utvecklas och deras påverkan på miljön begränsas.

ENKÄTEN

Den webbaserade enkätstudien har genomförts inom ramen för Fritidsodlingens Riksorganisations, FOR, nationella projekt, Grönare Trädgård. Studien pågick från november 2019 till februari 2020. Antal personer som svarat på enkäten är totalt 2 310 stycken.

Enkäten innehöll 22 frågor och tog i genomsnitt 7 minuter att svara på. Hur de kunde svara på frågorna skiljde sig. Några frågor gick det att bara att välja ett av svarsalternativen på, andra frågor kunde de ge fler svar på. Vissa av frågorna fanns även möjlighet att ge eget anpassat svar på i form av egna textrader.

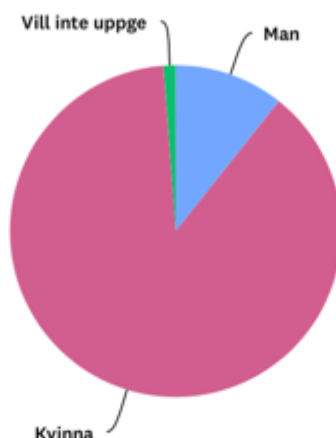
Enkäten spreds via FORs medlemmars nyhetsbrev och facebookssidor och FORs egna facebookssida. För att nå ut till personer som inte har en koppling till FOR skickades enkäten även ut via mässan Nordiska trädgårdars nyhetsbrev, och genom köpt marknadsföringstjänst av Facebook. Riktningen på marknadsföringstjänsten var sökordet ”trädgård” med spridning i hela Sverige. Med hjälp av Facebook nådde enkäten ut till närmare 40 000 personer i Sverige.

DE SOM SVARAT

FIGUR 1 – KÖN

Vilken könstillhörighet har du?

Answered: 2 285 Skipped: 25

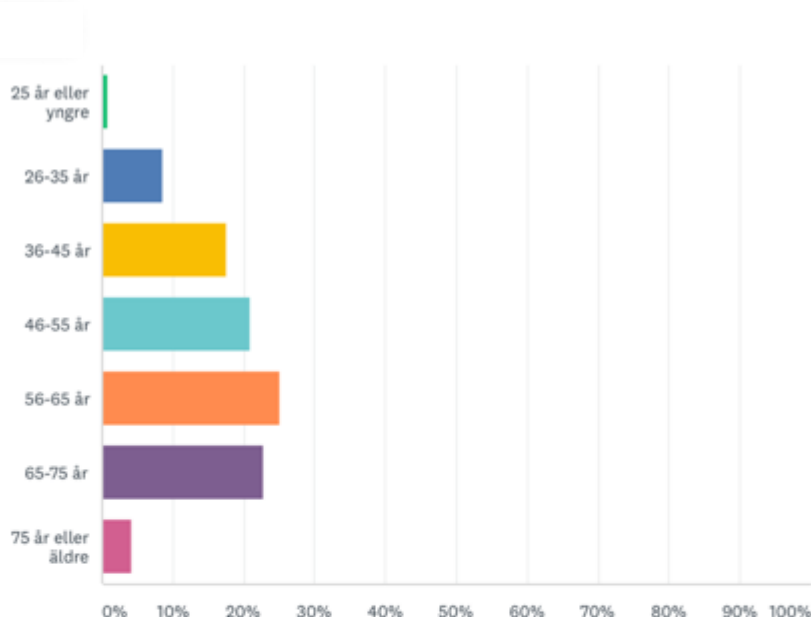

SVARSVAL	SVAR
Man	10,68% 244
Kvinna	88,14% 2 014
Vill inte uppge	1,18% 27
TOTALT	2 285

Merparten av dem som har svarat på enkäten är kvinnor, hela 88 procent. En naturlig anledning är att det är fler kvinnor som är aktiva på Facebook enligt Internet-stiftelsens rapport, svenskar och internet 2019. Det är också fler trädgårdsintresserade kvinnor som är anslutna till FORs medlemsorganisationer. Fördelningen inom Riksförbundet Svensk Trädgård är 80 procent kvinnor och 20 procent män.

FIGUR 2 – ÅLDER

Hur gammal är du?

SVARSVAL	SVAR
▼ 25 år eller yngre	0,91% 21
▼ 26-35 år	8,68% 200
▼ 36-45 år	17,58% 405
▼ 46-55 år	20,83% 480
▼ 56-65 år	25,17% 580
▼ 65-75 år	22,70% 523
▼ 75 år eller äldre	4,12% 95
TOTALT	2 304

Gällande åldersfördelningen är det flest personer i övre medelåldern som svarat. Åldersgruppen 56–65 år har flest antal svarande, 25 procent. Den åldersgruppen tillsammans med 65–75, 23 procent svarande, utgör nästintill hälften av alla svarande. Lägst antal svarande är från 25 år eller yngre där mindre än en procent svarat.

Svarsfördelningen ligger i linje med tidigare rapport om hur trädgårdsintressets åldersfördelning ser ut. Att intresset för trädgård stiger med åldern. (Källa: Fritidsodlingens omfattning i Sverige 2012) Fördelningen stämmer också in på användandet av Facebook. Bland pensionärerna använder 60 procent sociala medier och då främst Facebook. Det är färre yngre personer som använder sig av Facebook. (Källa. Internets stiftelsens rapport, Svenskarna och internet 2019)

FIGUR 3 – BETYDELSE

Vad betyder trädgård och odling för dig?

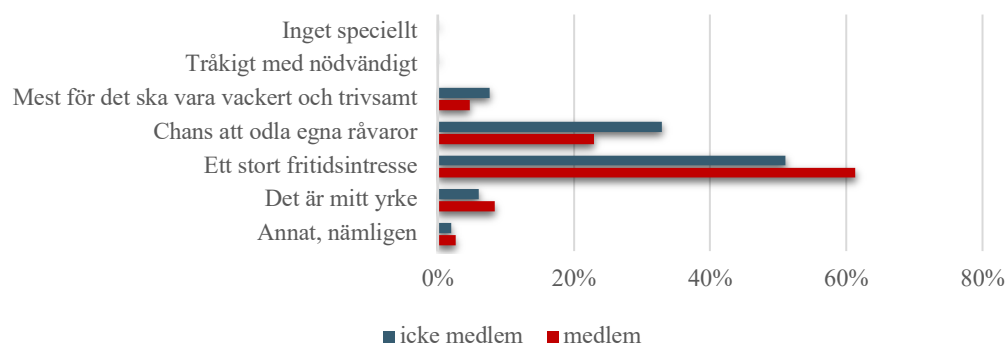
Answered: 2 306 Skipped: 4

SVARSVAL	SVAR
▼ Det är mitt yrke	7,50% 173
▼ Ett stort fritidsintresse	57,50% 1 326
▼ Chans att odla egna råvaror	26,63% 614
▼ Mest för det ska vara vackert och trivsamt	5,81% 134
▼ Tråkigt med nödvändigt	0,09% 2
▼ Inget speciellt	0,09% 2
▼ Annat, nämligen	Svar 2,39% 55
TOTALT	2 306

Trädgård och fritidsodling är ett stort intresse för många. Närmare 60 procent av de svarande har trädgård som ett stort fritidsintresse. Dock har enkäten mestadels nått personer som vi vet har en koppling till trädgård i någon form. Det är 27 procent som har svarat att trädgård innebär en chans att odla egna råvaror och 7 procent av de svarande har trädgård som yrke. Av de som svarat, "Annat" är det flera som kopplar samman trädgård med välbefinnande, hälsa och rehabilitering. Det är procentuellt betydligt fler icke medlemmar som ser det som en chans, 33 procent mot medlem 23 procent. (Figur 3B)

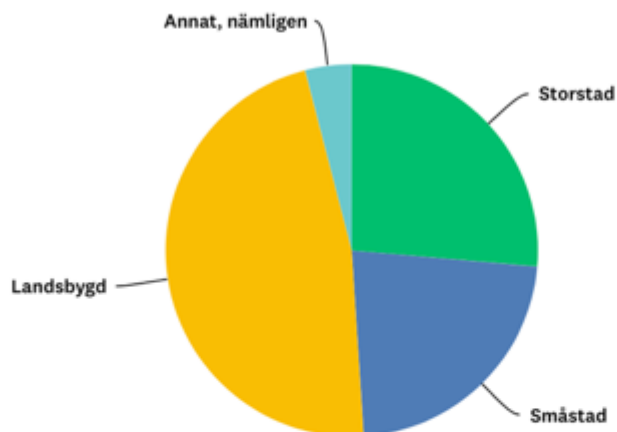
FIGUR 3B – VAD BETYDER TRÄDGÅRD FÖR

FIGUR 4 – BOSATT

Var i landet bor du?

Answered: 2 305 Skipped: 5

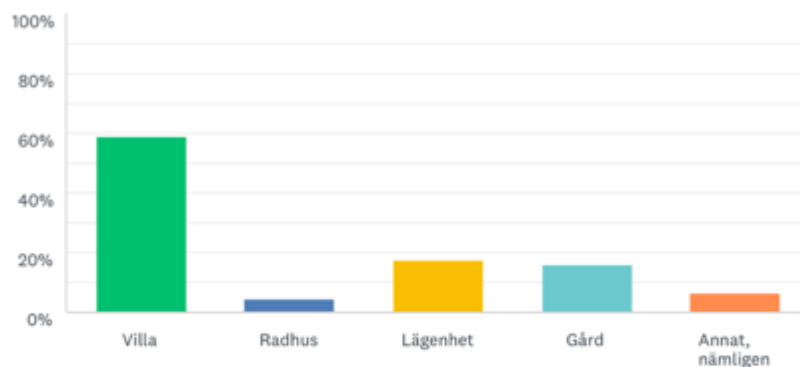
SVARSVAL	SVAR	
▼ Storstad	26,38%	608
▼ Småstad	22,60%	521
▼ Landsbygd	46,98%	1 083
▼ Annat, nämligen	Svar 4,03%	93
TOTALT		2 305

Av dem som svarat på enkäten är det 47 procent som uppger att de bor på landsbygden. 26 procent har svarat att de bor i en storstad och 23 i en småstad. De som svarat annat har svarat att de bor i skärgården, glesbygd och tätort. Fördelningen stämmer utifrån var FORs medlemsorganisationer har sina medlemmar. Intressant att notera är att fritidsodlaren finns representerad i hela Sverige så väl på landsbygd som i tätort.

FIGUR 5 – BOSTADSTYP

Hur bor du?

Answered: 2 303 Skipped: 7

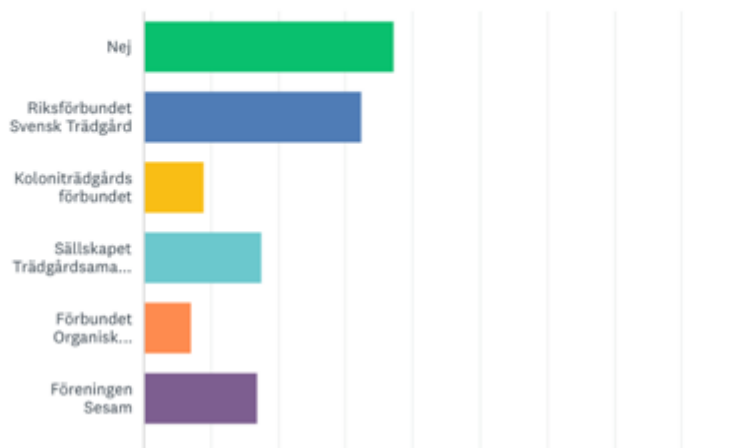
SVARSVAL	SVAR
Villa	58,79% 1 354
Radhus	4,34% 100
Lägenhet	17,37% 400
Gård	15,89% 366
Annat, nämligen	Svar 6,60% 152
Totalt antal svarande: 2 303	

Majoriteten, 59 procent av de svarande, bor i villa. Cirka 17 procent bor i lägenhet. Intressant att notera är att 16 procent uppger att de bor på en gård. Av dem som svarat ”Annat” har många uppgett att de bor i ett fritidshus.

FIGUR 6 – FÖRENING

Är du med i en trädgårdsförening? Om ja, vilken? Det går bra att uppge fler alternativ.

Answered: 2 289 Skipped: 21

SVARSVAL	SVAR	
▼ Nej	37,27%	853
▼ Riksförbundet Svensk Trädgård	32,33%	740
▼ Koloniträdgårdsförbundet	9,00%	206
▼ Sällskapet Trädgårdsamatörerna, STA	17,65%	404
▼ Förbundet Organisk Biologisk Odling, FOBO	7,21%	165
▼ Föreningen Sesam	16,91%	387
▼ Gesneriasterna	0,09%	2
▼ Svenska Dahliasällskapet	1,18%	27
▼ Svenska Hoyasällskapet	0,39%	9
▼ Svenska Orkidésällskapet	0,22%	5
▼ Svenska Rosensällskapet	2,71%	62
▼ Svenska Saintpauliasällskapet	0,13%	3
▼ Svenska Örtasällskapet	0,92%	21
▼ Sveriges Pomologiska Sällskap	2,58%	59
▼ Sällskapet Blomstervännerna	0,79%	18
▼ Chiliodlarna	0,83%	19
▼ Svenska Pionsällskapet	3,76%	86
▼ Hemodlat	0,31%	7
▼ Annan, nämligen	Svar 10,09%	231
Totalt antal svarande: 2 289		

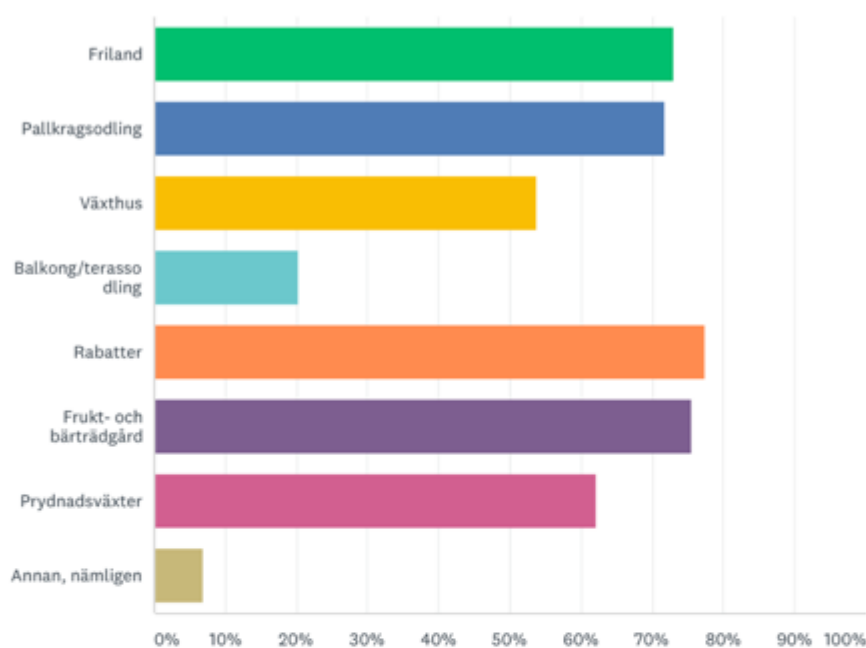
Av dem som svarat på enkäten har 37 procent svarat att de inte är med i någon trädgårdsförening och därmed inte har en koppling till FOR. Svenska Pelargonsällskapet, Svenska Rhododendronsällskapet och Permakultur i Sverige saknades som svarsalternativ i enkäten men även de organisationerna är medlemmar i FOR. Fördelningen över trädgårdsföreningarna speglar antalet medlemmar i

föreningarna. Föreningen Sesam har den högsta procentuella svarsfrekvensen i förhållande till antalet medlemmar. Intressant att notera är att många av dem som svarat ”Annan förening” är medlem i de presenterade föreningarna utan att veta om det, då de har uppgivit en lokal förening ansluten till någon av ovanstående huvudorganisationer.

FIGUR 7 – ODLINGSTYP

Vilken typ av odling har du? Det går bra att uppge fler alternativ.

Answered: 2 305 Skipped: 5

SVARSVAL	SVAR
▼ Friland	72,93% 1 681
▼ Pallkragsodling	71,76% 1 654
▼ Växthus	53,75% 1 239
▼ Balkong/terassodling	20,22% 466
▼ Rabatter	77,35% 1 783
▼ Frukt- och bärträdgård	75,49% 1 740
▼ Prydnadsväxter	62,08% 1 431
▼ Annan, nämligen	Svar 6,94% 160
Totalt antal svarande: 2 305	

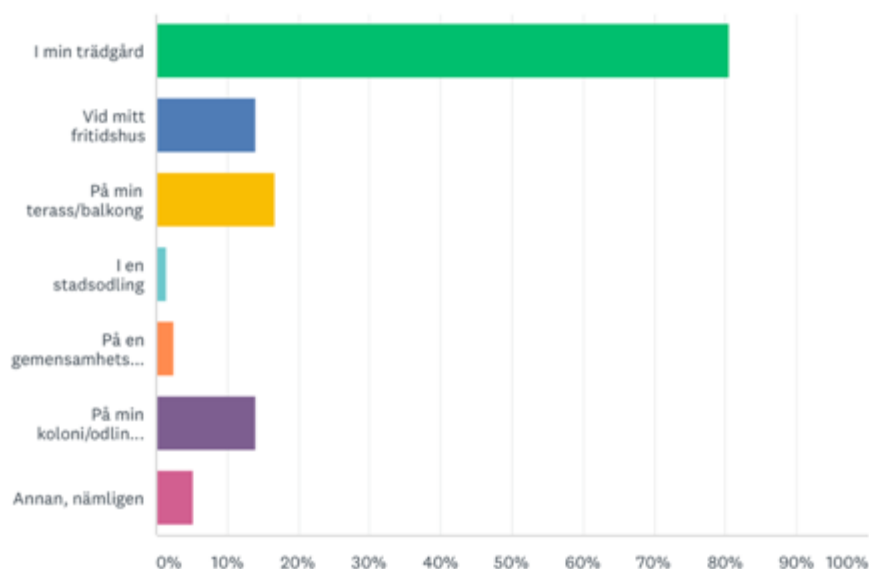
De svarande har haft möjlighet att uppge flera alternativ. Av de svarande har 77 procent rabatter. Många, 73 procent, odlar på friland, 72 procent i pallkragar och 75 procent har en frukt- och bärträdgård. Intressant att notera är att nästan 54 procent av de svarande har ett växthus. De som

svarat ”Annan” har bland annat uppgett att de bedriver odling i tunnelväxthus, har en skogsträdgård eller äng.

FIGUR 8 – ODLINGSPLATS

Var har du din odling? Det går bra att uppge fler alternativ.

Answered: 2 305 Skipped: 5

SVARSVAL	SVAR
I min trädgård	80,56% 1 857
Vid mitt fritidshus	14,01% 323
På min terrass/balkong	16,79% 387
I en stadsodling	1,39% 32
På en gemensamhetsodling	2,47% 57
På min koloni/odlingslott	13,97% 322
Annan, nämligen	Svar 5,29% 122
Totalt antal svarande: 2 305	

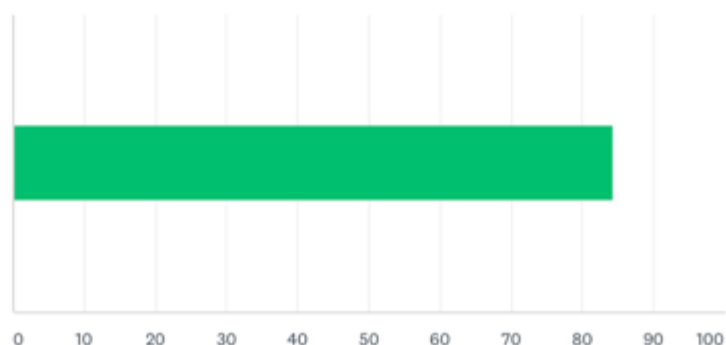
Majoriteten, 81 procent av de svarande, bedriver odling i sin privata trädgård. 17 procent har sin odling på sin terrass och balkong. Intressant att notera är att 32 personer av de svarande ingår i en stadsodling och 57 personer ingår i en gemensamhetsodling. Många av dem som svarat ”Annan” odlar på jobbet eller hos en släkting. Ett par stycken har svarat att de bedriver ”gerillaodling”, det vill säga att de odlar på allmän mark utan tillstånd.

FIGUR 9 – MILJÖVÄNLIG

Anser du att din odling är miljövänlig?

Anser du att din odling är miljövänlig?

Answered: 2 292 Skipped: 18

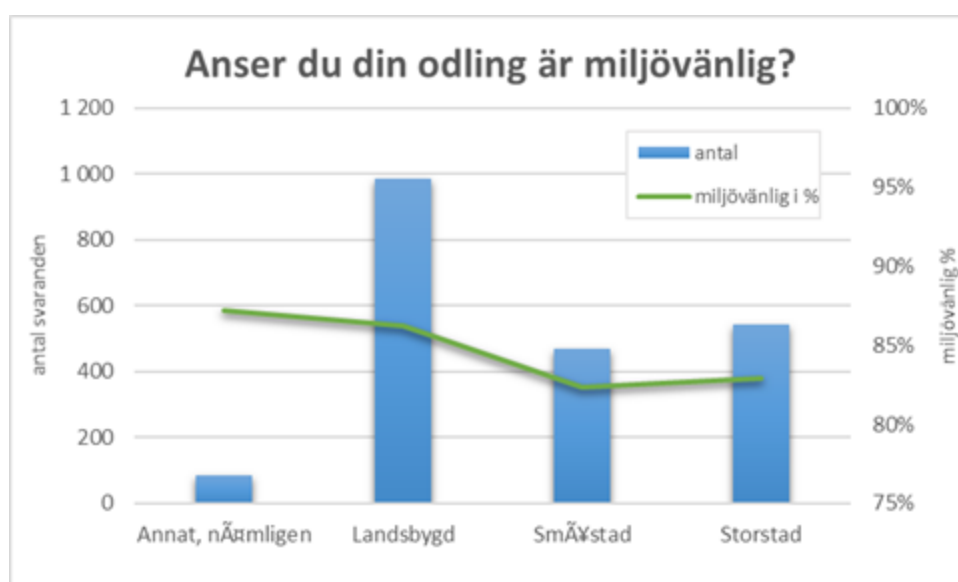

SVARSVÄR	MEDELTAL	TOTALT	SVAR
Svar	84	193 064	2 292
Totalt antal svarande: 2 292			

På frågan hur miljövänlig de anser att deras odling är hamnar de svarande på ett medeltal på 84. Graderingsskalan är från 0 till 100 där 100 är helt miljövänlig utifrån de svarandes egen tolkning om vad som är miljövänligt.

De som bor landsbygden, (Figur 9B) ser sig som något mer miljövänliga än de som bor i småstad och storstad. Bland dem som bor på landsbygden är det cirka 86 procent som anser sin odling vara miljövänlig. För dem som bor i storstad eller storstad är andelen lägre, cirka 82 procent.

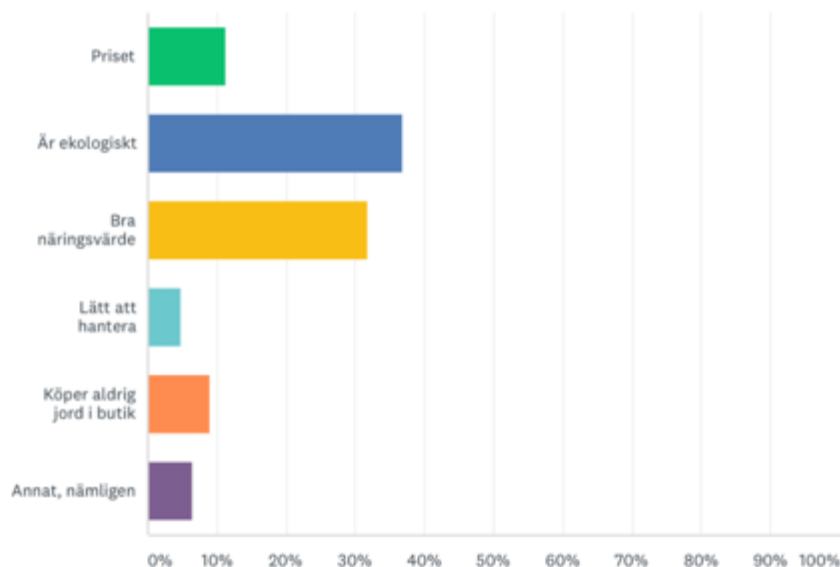
FIGUR 9B

FIGUR 10 – VAL AV JORD

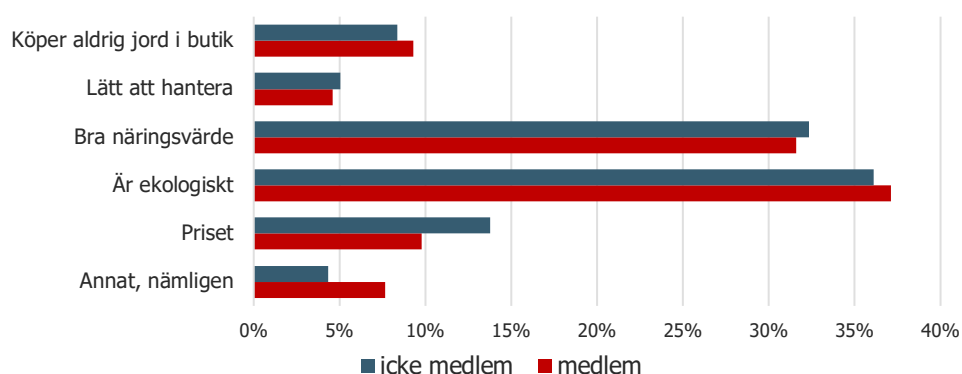
När du köper jord i butik. Vad är viktigast för dig?

Answered: 2 303 Skipped: 7

På frågan När du köper jord i butik vad är viktigast? På detta svarade flest att det är ekologiskt som är viktigast. Därefter kom att jorden har ett bra näringsvärde vilket cirka 32 procent svarade. 11 procent svarade att priset på jorden är det som avgör valet. Det är något fler icke medlemmar som väljer jord utifrån pris. Intressant att notera är att det är något fler icke medlemmar som väljer jord utifrån näringsvärde, medan det är något fler medlemmar som väljer utifrån att den är ekologisk. (Figur 10B)

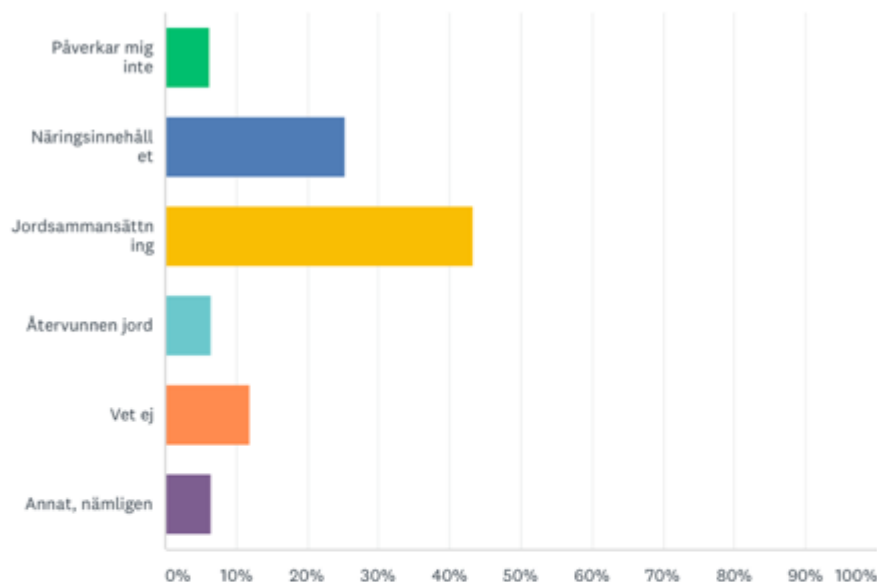
FIGUR 10B – VAL AV JORD

FIGUR 11 – VAL AV JORDKVALITET

Vad påverkar ditt val av jordkvalitet mest? Endast ett svar.

Answered: 2 296 Skipped: 14

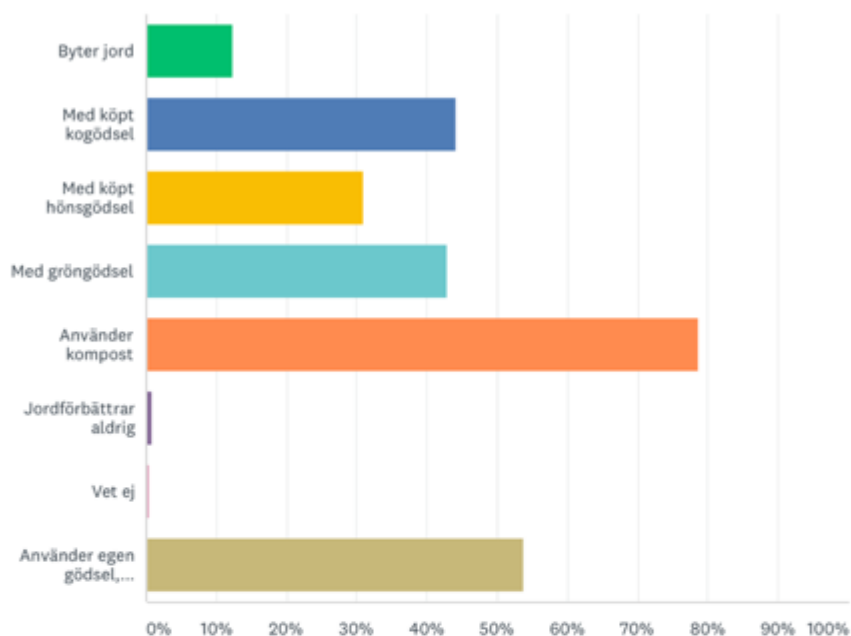
SVARSVAL	SVAR
▼ Påverkar mig inte	6,32% 145
▼ Näringsinnehållet	25,30% 581
▼ Jordsammansättning	43,38% 996
▼ Återvunnen jord	6,58% 151
▼ Vet ej	11,89% 273
▼ Annat, nämligen	Svar 6,53% 150
TOTALT	2 296

Det som påverkade valet av jordkvaliteten svarade flest jordsammansättning (det vill säga vad jorden innehåller – sand, lera, mull, mineraler etcetera), cirka 43 procent därefter näringsinnehållet, 25 procent. Det som svarat ”Annat”, uppger att den ska vara ekologisk och giftfri. De uppger också mängden torv avgör valet vid köp av jord och då eftersträvar de så lite torv som möjligt.

FIGUR 12 – JORDFÖRBÄTTRING

Hur jordförbättrar du? Det går bra att uppge fler alternativ.

Answered: 2 307 Skipped: 3

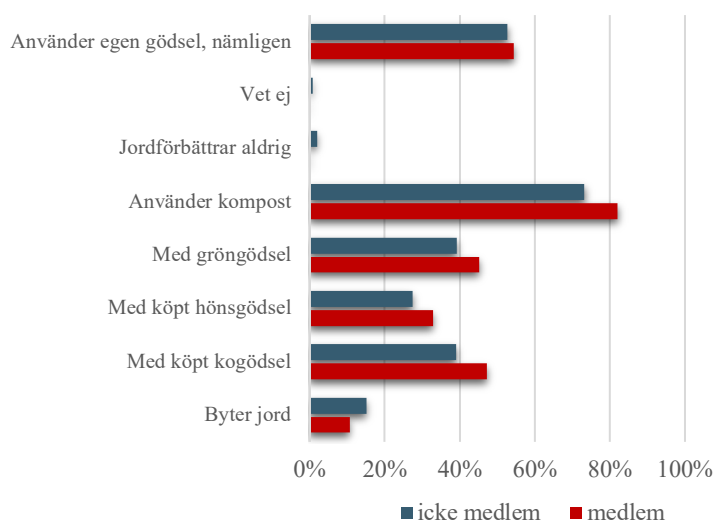
SVARSVAL	SVAR	
▼ Byter jord	12,31%	284
▼ Med köpt kogödsel	44,17%	1 019
▼ Med köpt hönsödsel	30,86%	712
▼ Med grönödsel	42,87%	989
▼ Använder kompost	78,59%	1 813
▼ Jordförbättrar aldrig	0,91%	21
▼ Vet ej	0,35%	8
▼ Använder egen gödsel, nämligen	Svar 53,66%	1 238
Totalt antal svarande: 2 307		

De svarande har fått uppge fler alternativ, vilket innebär att många använder sig av olika tillvägagångssätt för att jordförbättra. Ytterst få, mindre än 1 procent, jordförbättrar aldrig. Merparten av de svarande (79 procent) uppger att de använder kompost för att jordförbättra. 44 procent använder kogödsel och 43 procent använder grönödsel. Av de 54 procent som använder egen gödsel nämner de t ex bokashi, nässelvatten eller ha egna djur som t ex höns eller hästar. Intressant att notera är att över 12 procent väjer att byta jorden istället för att jordförbättra.

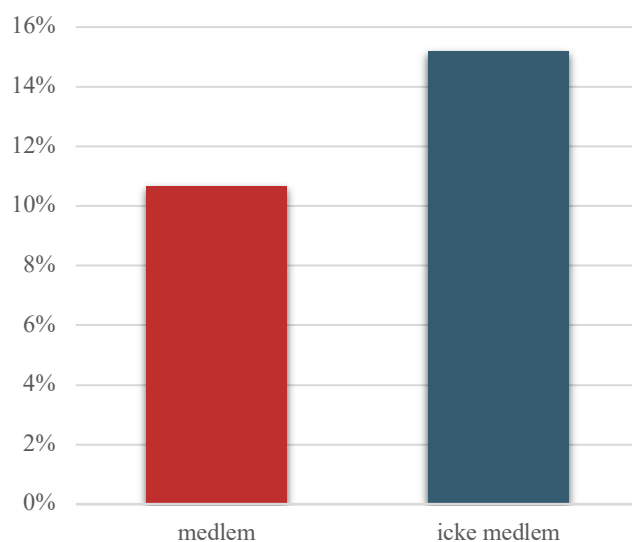
Det skiljer sig något mellan medlem och icke medlem, (figur 12A). Det är något fler medlemmar, 79 procent, som använder kompost, mot 73 procent av icke medlemmar. Vi har även valt att titta lite extra på jordbyte som en jordförbättringsmetod. Då är det en liten procentuell skillnad mellan medlem och icke medlem om man byter jord som jordförbättringsmetod (figur 12B.) 15 procent icke medlemmar byter jord medan det är 11 procent för medlemmar. Det är betydligt fler män, 18

procent, som byter jord än kvinnor som gör det, 12 procent, (figur 12C). Det är färre personer på landsbygden som byter jord. Flest personer som byter jord är de som uppgivit ”Annat” som bostadsort där många har uppgivit fritidshus och tätort, (figur 12D).

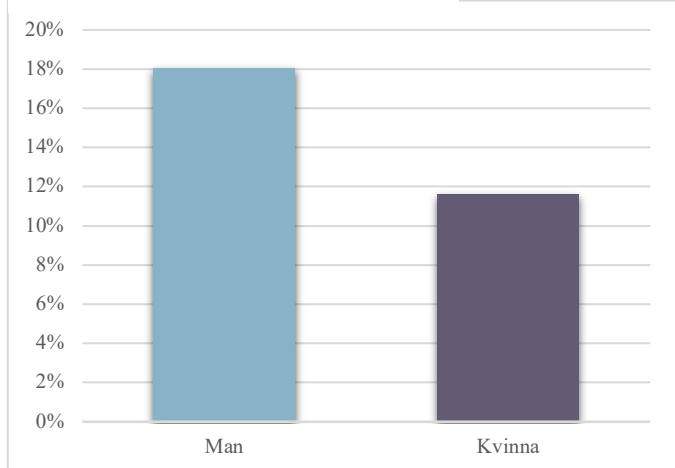
FIGUR 12A – HUR JORDFÖRBÄTTRAR

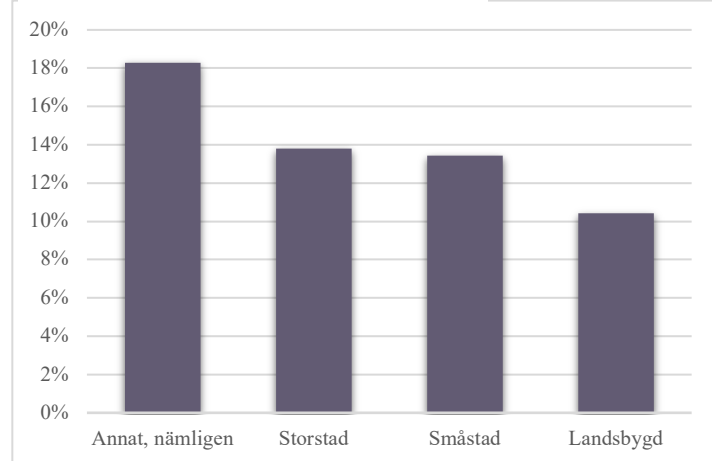
FIGUR 12B – BYTER JORD

FIGUR 12C – BYTER JORD

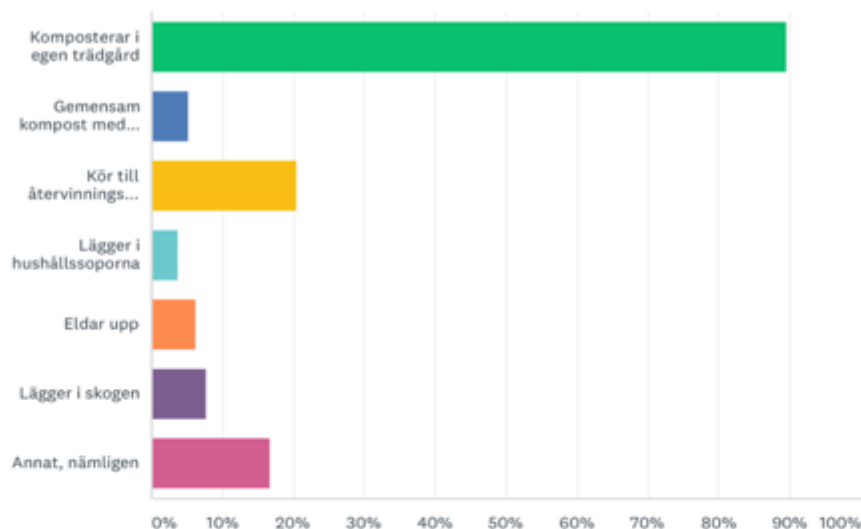
FIGUR 12D – BYTER JORD

FIGUR 13 – TRÄDGÅRDSAVFALL

Hur hanterar du ditt trädgårdsavfall? Det går bra att uppge fler alternativ.

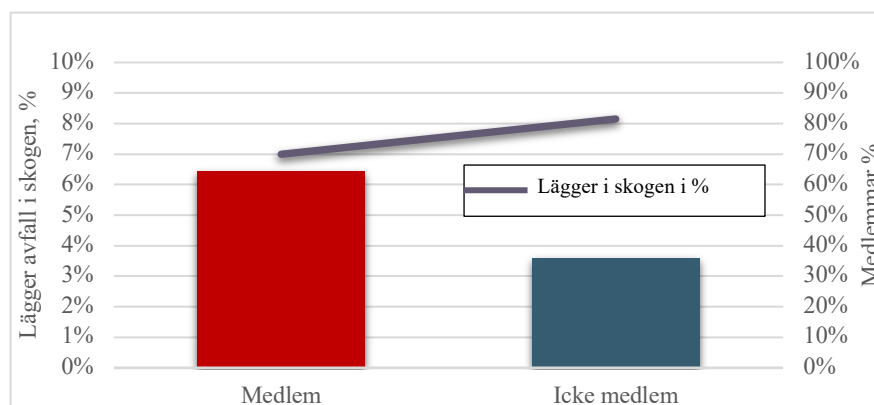
Answered: 2 306 Skipped: 4

SVARSVAL	SVAR	
▼ Komposterar i egen trädgård	89,59%	2 066
▼ Gemensam kompost med samfällighet	5,33%	123
▼ Kör till återvinningscentral	20,56%	474
▼ Läger i hushållssoporna	3,69%	85
▼ Eldar upp	6,33%	146
▼ Läger i skogen	7,72%	178
▼ Annat, nämligen	Svar 16,83%	388
Totalt antal svarande: 2 306		

Nästan 90 procent av de svarande komposterar sitt växtavfall. 21 procent åker till återvinningscentralen. Intressant att notera är att närmare 10 procent lägger sitt trädgårdsavfall i skogen. Av de svarande som är medlemmar i en trädgårdsförening eller ej, är det något fler icke medlemmar, 8 procent mot 7 procent medlemmar som lägger sitt trädgårdsavfall i skogen, (figur 13A). Att lägga avfall i skogen är förenat med en spridningsrisk av invasiva främmande växter. De som svarat annat har främst svarat, bokashi, täckodling, hügelsbädd och hämtning av kommunen.

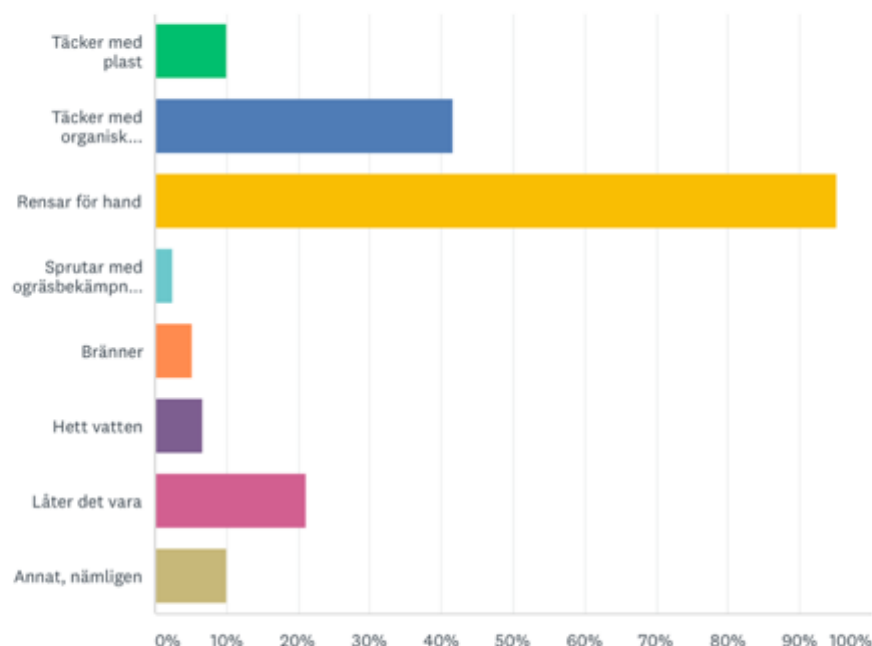
FIGUR 13A – LÄGGER AVFALL I SKOGEN

FIGUR 14 – OGRÄSHANTERING

Hur hanterar du ditt ogräs? Det går bra att uppge fler alternativ.

Answered: 2 308 Skipped: 2

SVARSVAL	SVAR	
▼ Täcker med plast	10,14%	234
▼ Täcker med organisk material	41,72%	963
▼ Rensar för hand	95,19%	2 197
▼ Sprutar med ogräsbekämpningsmedel	2,56%	59
▼ Bränner	5,16%	119
▼ Hett vatten	6,72%	155
▼ Låter det vara	21,10%	487
▼ Annat, nämligen	Svar 10,01%	231
Totalt antal svarande: 2 308		

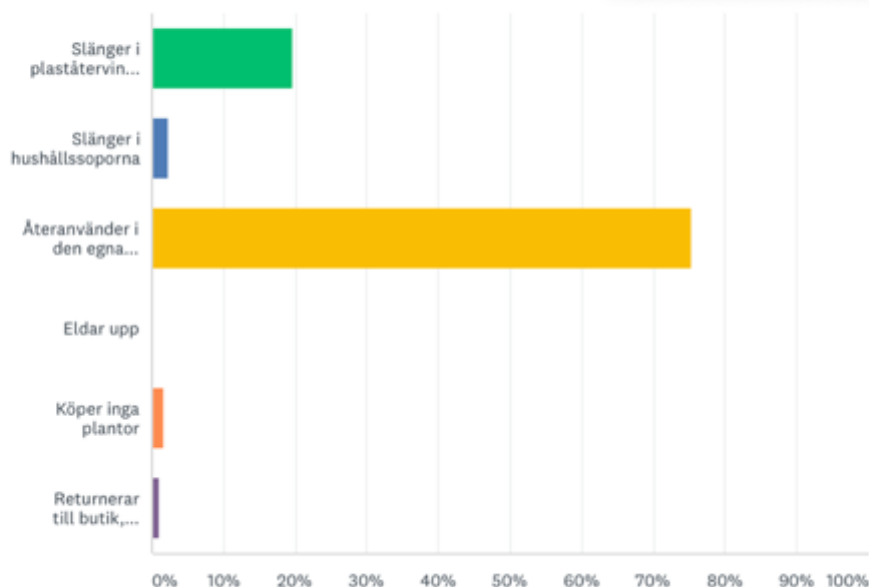
Metoder för att få bort ogräs, här svarar nästintill alla, 95 procent, att de rensar för hand. Många täcker även med organiskt material, 42 procent. Intressant att notera är att 7 procent använder sig av hett vatten. Av dem som svarat "Annat" uppger en stor del att de använder ättika. Få tycks känna till att ättika klassas som växtskyddsmedel. Även om ättika anses vara en lågriskprodukt är den inte helt ofarlig, eftersom den inte är bra för maskar och mikroorganismer. Dessutom kan syran eventuellt laka ur marken när den löser upp mineraler. (Källa: Kemikalieinspektionen)

FIGUR 15 – PLASTKRUKOR

De plastkrukor och brickor du får med när du köper plantor, vad gör du med dem vanligtvis? Endast ett svar.

Answered: 2 303 Skipped: 7

De plastkrukor och brickor du får med när du köper plantor, vad gör du med dem vanligtvis? Endast ett svar.

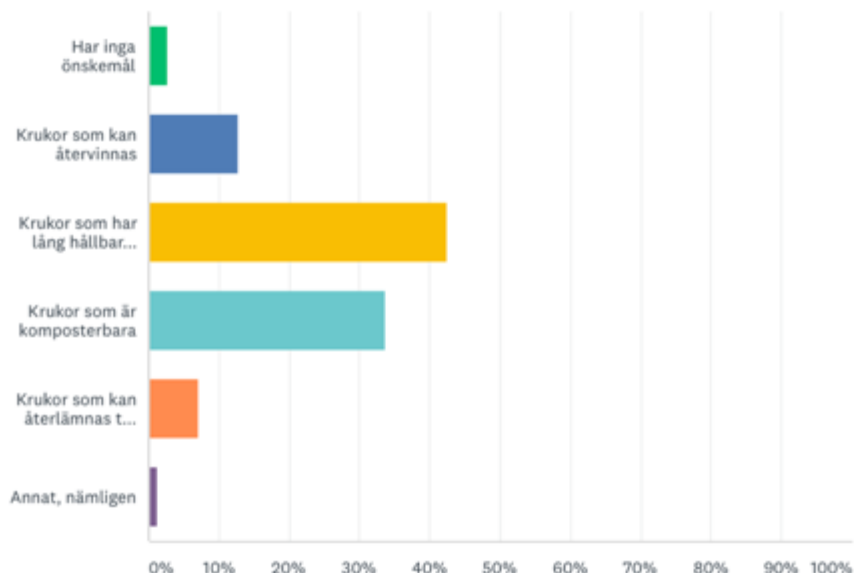
SVARSVAL	SVAR	
▼ Slänger i plaståtervinningen	19,71%	454
▼ Slänger i hushållssoporna	2,21%	51
▼ Återanvänder i den egna odlingen	75,34%	1 735
▼ Eldar upp	0,04%	1
▼ Köper inga plantor	1,65%	38
▼ Returnerar till butik, vilken	Svar 1,04%	24
TOTALT		2 303

Över 75 procent av de svarande återanvänder de plastkrukor som de får med när de köper plantor, i den egna odlingen. Närmare 20 procent av dem som svarat slänger plastkrukor i återvinningen. Krukor med mera som är tillverkade i svart eller brun plast går inte att återanvändas när de lämnas till plaståtervinning. De sorteras bort och förbränns. Av dem som returnerar till butik är främst kunder på Plantagen samt en och annan handelsträdgård som tar krukor i retur enligt dem som svarat på enkäten.

FIGUR 16 – TYP AV KRUKA

Om du fick välja, vilken typ av planteringskruka skulle du föredra när du köper en planta? Endast ett svar.

Answered: 2 301 Skipped: 9

SVARSVAL	SVAR	
▼ Har inga önskemål	2,69%	62
▼ Krukor som kan återvinnas	12,86%	296
▼ Krukor som har lång hållbarhet och kan återanvändas	42,37%	975
▼ Krukor som är komposterbara	33,77%	777
▼ Krukor som kan återlämnas till butik	7,08%	163
▼ Annat, nämligen	Svar 1,22%	28
TOTALT		2 301

Över 42 procent av de svarande skulle föredra en kruka med lång hållbarhet vilket hör ihop med att många av de svarande återanvänder krukorna i sin egen odling. Närmare 34 procent skulle föredra krukor som gick att kompostera. Intressant att notera är att 7 procent är intresserade av att returnera krukor till butik, men att det endast är 1 procent som gör det eller har den möjligheten idag. De som uppgett ”Annat” har betonat att formen, där fyrkantig kruka är att föredra.

FIGUR 17 – KLIMATFÖRÄNDRING

Upplever du att din odling har påverkats av klimatförändringarna? Det går bra att uppges både positiva och negativa sätt. Beskriv gärna!

Answered: 2 306 Skipped: 4

SVARSVAL	SVAR
▼ Nej	25,76% 594
▼ Vet ej	35,26% 813
▼ Ja, på ett positivt sätt	24,02% 554
▼ Ja, på ett negativt sätt	22,55% 520
Totalt antal svarande: 2 306	

[Kommentarer \(798\)](#)

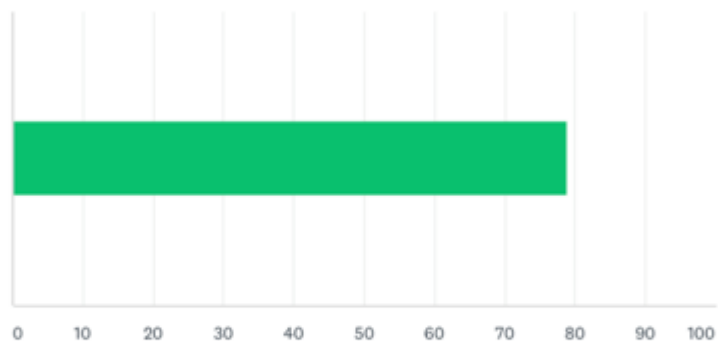
Av de svarande är det 35 procent som svarat att de inte vet om deras odling har påverkats av klimatförändringarna. 26 procent har svarat att deras odling inte har påverkats. Det som har svarat att odlingen har påverkats positivt har framför allt svarat längre odlingssäsong och att växter som tidigare inte gick att övervintra nu överlever.

De som svarat negativt har hänvisat till torkan år 2018. Att det har blivit vanligare med bevattningsförbud under sommaren. Många refererar också till den milda vintern både på gott och ont. De upplever att de har mer skadedjur som sniglar i trädgården och att antalet pollinerare har minskat. Av dem som svarat är det 798 som har beskrivit hur de deras trädgård har påverkats.

FIGUR 18 – MILJÖMEDVETENHET

Hur miljömedveten anser du själv att du är?

Answered: 2 302 Skipped: 8

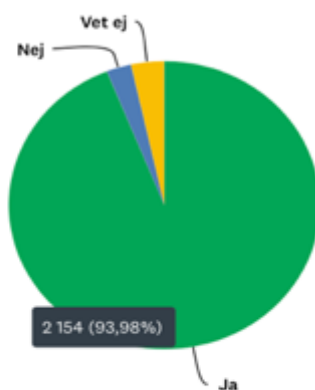
SVARSVAL	MEDELTAL	TOTALT	SVAR
	Svar	79	181 552
Totalt antal svarande: 2 302			

På en skala från 1 till 100 om hur miljömedveten man anser sig vara, lägger sig fritidsodlare och trädgårdsägare på ett medeltal på 79, vilket är något lägre än hur miljövänlig de anser att deras odling och trädgård är, där medeltalet var 84.

FIGUR 19 – AKTIVA MILJÖVAL

Gör du aktiva miljöval i din trädgård?

Answered: 2 292 Skipped: 18

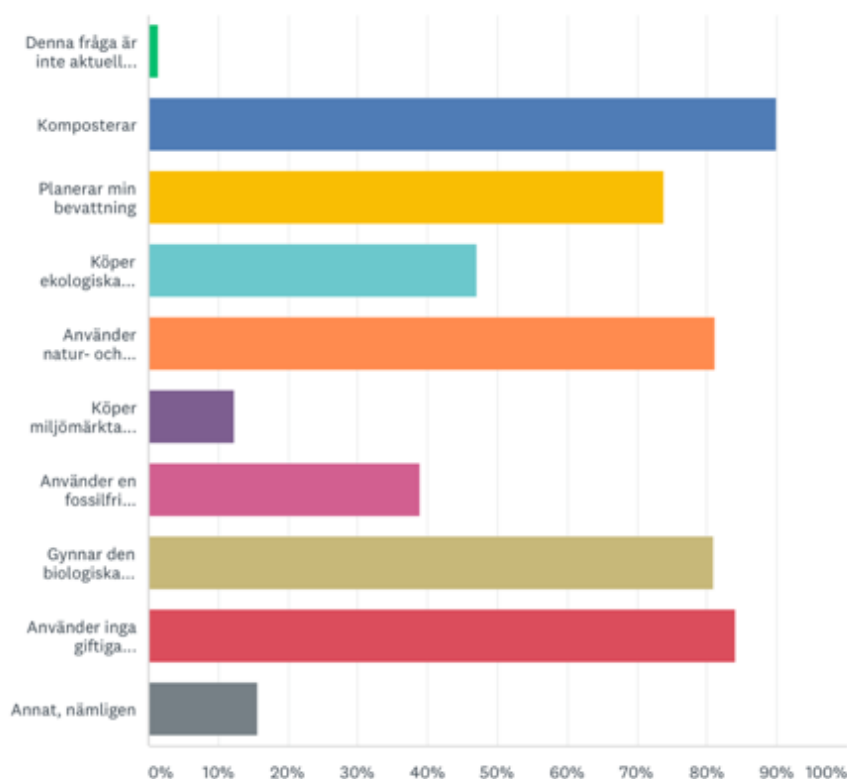
SVARSVAL	SVAR	
Ja	93,98%	2 154
Nej	2,57%	59
Vet ej	3,45%	79
TOTALT		2 292

Majoriteten (94 procent) uppger att de aktivt väljer att främja miljön i sin trädgård.

FIGUR 20 – METODER FÖR ATT GYNNA MILJÖN

Om ja, vad gör du? Det går bra att uppge fler alternativ.

Answered: 2 283 Skipped: 27

SVARSVAL	SVAR	
▼ Denna fråga är inte aktuell för mig	1,53%	35
▼ Komposterar	90,06%	2 056
▼ Planerar min bevattning	73,94%	1 688
▼ Köper ekologiska produkter och plantor	47,17%	1 077
▼ Använder natur- och grüngödsel	81,12%	1 852
▼ Köper miljömärkta trädgårdsmöbler och produkter	12,40%	283
▼ Använder en fossilfri gräsklippare (robot, eldriven, manuell)	38,90%	888
▼ Gynnar den biologiska mångfalden	80,95%	1 848
▼ Använder inga giftiga bekämpningsmedel	84,10%	1 920
▼ Annat, nämligen	Svar 15,59%	356
Totalt antal svarande: 2 283		

De åtgärder som många gör för att gynna miljön är främst att kompostera sitt trädgårdsavfall, vilket 90 procent gör. 84 procent undviker bekämpningsmedel, 81 procent gynnar den biologiska mångfalden, 81 procent använder natur- och grüngödsel och 74 procent planerar sin bevattning. De som svarat "Annat" beskriver vad de gör utifrån nämnda kategorier, som exempel har bokashi, har insektshotell och har regntunna.

FIGUR 21 – AKTIVT VALT ATT EJ GYNNA MILJÖN

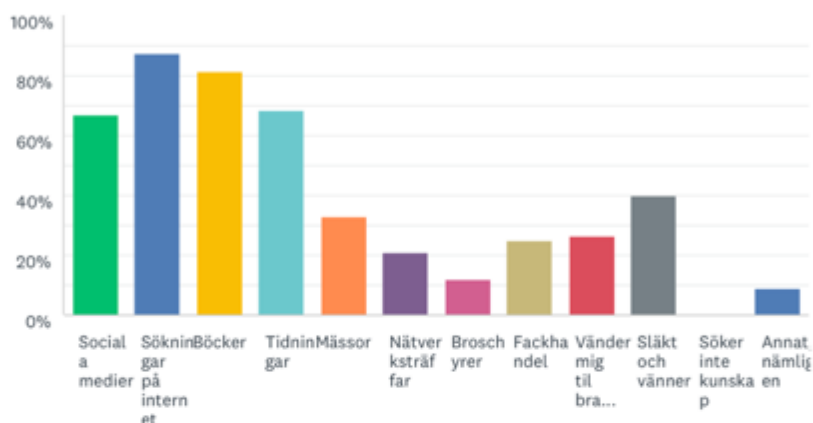
Av dem som svarat att de inte gör aktiva miljöval i trädgården är det 2 procent som svarar att de inte vet varför och 2 procent säger att de saknar kunskap.

SVARSVAL		SVAR	
▼ Denna fråga är inte aktuell för mig		91,74%	1 322
▼ Kostar för mycket		1,04%	15
▼ Saknar kunskap		1,87%	27
▼ Tror inte det gör någon skillnad		0,69%	10
▼ Orkar inte		0,83%	12
▼ Vet ej		2,22%	32
▼ Annat, nämligen	Svar	1,60%	23
TOTALT			1 441

FIGUR 22 – KUNSKAPSMETODER

Hur söker du vanligtvis efter mer kunskap om odling och trädgård? Det går bra att uppge fler alternativ.

Answered: 2 308 Skipped: 2

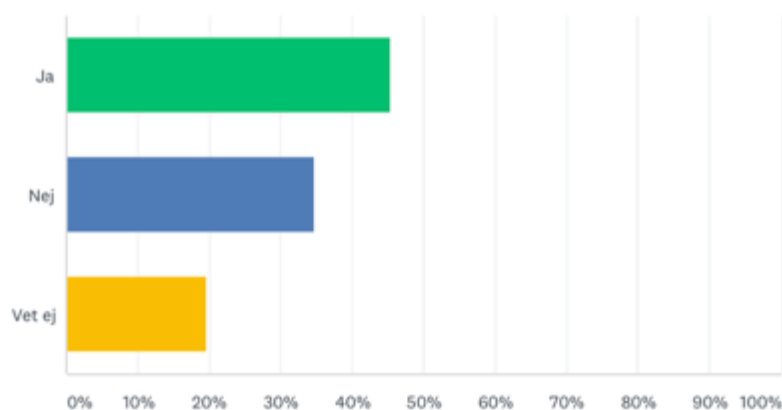
SVARSVAL	SVAR
▼ Sociala medier	67,07% 1 548
▼ Sökningar på internet	87,69% 2 024
▼ Böcker	81,50% 1 881
▼ Tidningar	68,41% 1 579
▼ Mässor	33,10% 764
▼ Nätverksträffar	20,80% 480
▼ Broschyrer	12,05% 278
▼ Fackhandel	25,13% 580
▼ Vänder mig till branschfolk	26,69% 616
▼ Släkt och vänner	40,16% 927
▼ Söker inte kunskap	0,48% 11
▼ Annat, nämligen	Svar 8,80% 203
Totalt antal svarande: 2 308	

På frågan om hur de söker mer information om odling och trädgård svarar flest, 88 procent, att de söker kunskap på internet och 67 procent sociala medier. Intressant att notera att många även söker kunskap i tidningar, (68 procent) och böcker (82 procent) samt att det är 12 procent som använder sig av broschyrer.

FIGUR 23 – RÅDGIVNING

Önskar du mer rådgivning och stöd om hur du kan driva din odling mer miljövänligt?

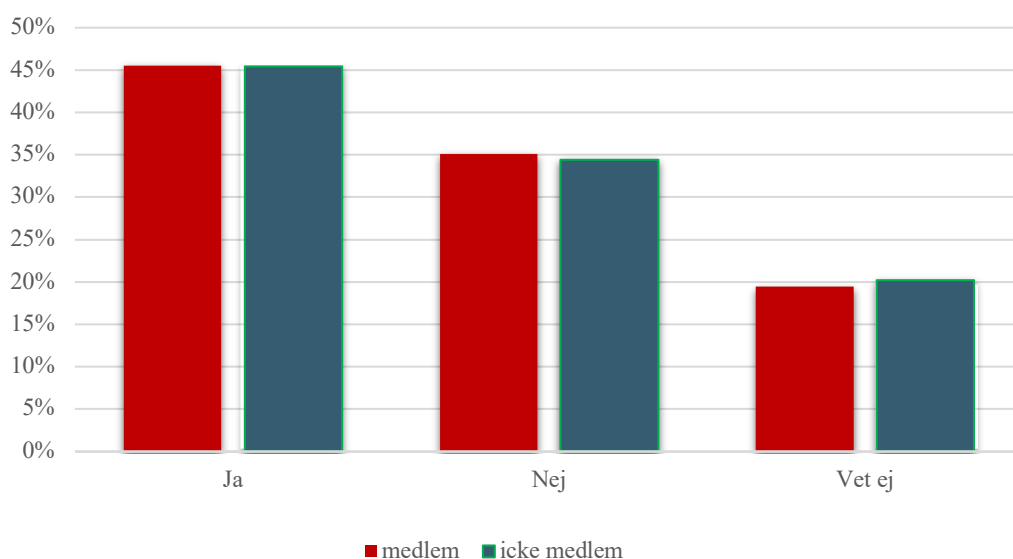
Answered: 2 298 Skipped: 12

SVARSVAL	SVAR	
▼ Ja	45,47%	1 045
▼ Nej	34,81%	800
▼ Vet ej	19,71%	453
TOTALT		2 298

Av de svarande önskar 45 procent mer rådgivning om hur de kan driva sin odling mer miljövänligt. 35 procent önskar inte mer rådgivning. Intressant att notera är att de svarande söker ytterligare kunskap om hur de kan driva sin odling mer miljövänligt trots att de redan anser att deras trädgård är miljövänlig. Det är ingen skillnad mellan medlem eller icke medlem, (figur 23A).

FIGUR 23A – ÖNSKAR MER

SLUTSATS

Den svenska fritidsodlaren anser sig vara miljövänlig och ännu fler anser att deras odling bidrar till en bättre miljö. De föredrar att köpa ekologiska jordprodukter, återanvända produkter så som krukor i sin egen odling, komposterar sitt växtavfall och planerar sin bevattning. Över 80 procent jobbar också aktivt för att lyfta den biologiska mångfalden.

Intressant att notera är också att många ser sin odling som en möjlighet till självhushållning av grönsaker, frukt och bär. En riktning som vi på Fritidsodlingens Riksorganisation kommer att uppmärksamma mer.

Fritidsodlaren ser också ett behov av mer information och kunskap om hur de kan odla ännu mer hållbart trots att de redan ser sig som kunniga.

Prioriterade arbetsområden som vi på Fritidsodlingens Riksorganisation ser är:

- Informera om de risker som finns med att dumpa växtavfall i naturen.
- Jord som begrepp och företeelse tillsammans med jordförbättring och faktiskt även kompostering och gödning är fortfarande områden som behöver jobbas med i rådgivning/information. En bättre fungerade jord har också stor betydelse för vattningsbehov och växtskydd.
- Kompostering är vanligt förekommande men det vore intressant att undersöka vidare vilka former av komposter som används i trädgården i syfte att lära ut de olika komposternas syfte och egenskaper.
- Pallkrageodling är också ett område som vi tror kräver mer informationsinsatser vad gäller jorden. Vi ser att många trädgårdsägare med pallodling fyller pallkragarna med påsjord vilken sedan bryts ner rätt snabbt. Många skulle kunna bygga upp jättefina jordar genom att kompostera trädgårdens löv.

REFERENSER

1. Björkman, Fritidsodlingens omfattning I Sverige, FOR 2012
2. Internets stiftelsens rapport, Svenskarna och internet 2019
3. Eklund, Branschbeskrivning Trädgård, SLU Alnarp 2017
4. Samnegård, Gardens benefit bees and enhance pollination in intensively managed farmland, Lund universitet, 2011
5. Naturvårdsverket, Nollmätning IAS, 2018
6. Lantbrukarnas Riksförbund, www.lrf.se, 2020
7. Kemikalieinspektionen, www.kemi.se 2020
8. Adlibris, www.adlibris.se, 2020
9. Holmberg Pia, Hasselfors 2020, intervju
10. Nobel Axel, Rölunda 2020, intervju